

Överförmyndarnämndens budgetförslag 2019 med plan för 2020-2022

Nämndens uppdrag

Överförmyndarnämnden ansvarar för en av kommunens obligatoriska verksamheter. Nämndens viktigaste uppgift är att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Tillsynen innebär granskning och uppföljning av hur dessa ställföreträdare sköter sina uppdrag att företräda huvudmän som inte själva kan tillvarata sina rättigheter. Verksamheten styrs av en rad olika lagar, förordningar och föreskrifter så som föräldrabalken, förmyndarskapsförordningen, ärvdabalken, lagen om god man för ensamkommande barn med flera.

Utöver tillsynen åligger det också överförmyndarnämnden att bistå tingsrätten i utredningar inför anordnande av godmanskap och förvaltarskap, att rekrytera och utbilda ställföreträdare samt i förekommande fall fatta beslut om samtycke till uttag, arvskiten, fastighetsförsäljningar med mera. Den som tar på sig ett uppdrag som god man eller förvaltare är inte anställd utan utför det i form av ett frivilligt uppdrag mot ett mindre arvode. Överförmyndaren fattar beslut om arvodet utifrån uppdragets karaktär och tar ställning till i vilken mån huvudmannen själv ska stå för kostnaden eller om kommunen ska träda in.

All handläggning av nämndens ärenden verkställs av tjänstepersoner vid Överförmyndarenheten som tillhör Kommunledningsförvaltningen.

Nämndens utmaningar 2019-2022

Rättssäkerhet

För att en person som inte har förmåga att företräda sig själv ska få rätt sorts stöd krävs kunskap hos anhöriga, vårdpersonal eller andra i dennes närhet. Förmågan att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person kan begränsas av sjukdom, psykisk störning eller försvagat hälsotillstånd och i dessa fall föreligger grund för godmanskap eller förvaltarskap. Överförmyndarnämnden ser stort behov av att nå ut med information, både för att personer ska få det stöd de behöver och för att mindre ingripande åtgärder ska kunna prövas i första hand. Förutom de olika insatser som samhället kan erbjuda har lagstiftningen sedan 2017 förtydligats för att öka den enskildes inflytande, dels genom att anhöriga har rätt att företräda och vara behjälpliga med vardagsekonomi, dels genom så kallade framtidsfullmakter. I en framtidsfullmakt kan den enskilde själv ange vem man önskar som företrädare i händelse av försämrat hälsotillstånd.

Frivilliga uppdrag

Det är fortsatt en stor utmaning för överförmyndarverksamheten att hitta personer med lämpliga kvalifikationer som är beredda att åta sig de allt mer komplexa uppdragen som kräver tid, engagemang och noggrannhet. Många av huvudmännen har behov av stöd i sammansatta livssituationer präglade av ansträngd ekonomi och psykisk ohälsa. Uppdraget som god man eller förvaltare är ett frivilligt lekmannauppdrag och utförs ofta vid sidan om förvärvsarbete och andra intressen. Rekryteringen försvåras också av att få känner till möjligheten att bistå en medmänniska som god man eller förvaltare. Tillsammans med kommunens verksamhet Frivilligcentrum prövas nya sätt att informera och rekrytera ställföreträdare. Trots dessa insatser kvarstår utmaningen att intressera personer som är lämpliga för uppdraget.

För de ställföreträdare som ställer sig till förfogande har nämnden utsett mentorer som kan erbjuda praktiskt vägledning. Utöver det finns möjlighet till professionellt stöd i bemötandefrågor. Sammantaget utgör dessa båda stödformer ett komplement till den generella information som Överförmyndarenheten kan tillgodose.

Tillsyn

Överförmyndarnämnden granskar regelbundet uppgifter från ställföreträdarna för att säkerställa att huvudmännens rättigheter tillgodoses och ekonomiska medel förvaltas väl. Tillsynen sker på olika sätt dock framför allt genom skriftliga underlag från ställföreträdarna. För att säkerställa att inte någon lider rättsförlust ska nämndens granskning ske skyndsamt men med noggrannhet och kvalitet. En förutsättning för skyndsamt granskning är att underlagen är rättvisande och kompletta. Verksamheten arbetar ständigt med att utveckla såväl tillsynsarbetet som att informera och utbilda ställföreträdare.

Digitalisering

För att handlägga det som lagstiftningen kräver av överförmyndarnämnden krävs att en rad handlingar skickas mellan olika aktörer. Allt fler efterfrågar möjligheten att hantera ärenden och frågor till nämnden digitalt. Idag sker hanteringen övervägande genom att fysiska papper skickas med traditionell postgång. Mot bakgrund av efterfrågan och kommunens

strategiska utvecklingsuppdrag har arbetet med digitalisering påbörjats. Under budgetåret kommer arbetet fortskrida för att se vilka möjligheter som finns att utveckla och ta i bruk e-tjänster samt undersöka i vilken omfattning de olika handlägningsprocesserna kan digitaliseras.

God man för ensamkommande barn

Så snart en omyndig asylsökande person kommer till Sverige utan föräldrar eller annan vuxen är överförmyndaren skyldig att snarast förordna en god man. Staten har tidigare ersatt gode mäns arvoden efter ansökan om ersättning hos Migrationsverket. Från och med 2018 ersätts kostnaderna istället av fasta schablonbelopp som betalas till respektive kommun och som ska fördelas mellan olika nämnder. Överförmyndarnämnden har inför 2019 beräknat kostnaden för arvode och ersättningar till 3 368 tkr. Mot bakgrund av en preliminär fördelning av schablonbeloppen mellan socialnämnd och överförmyndarnämnd kvarstår kostnader för att täcka beräknade arvoden och kostnadsersättningar till gode män. Således yrkar nämnden på utökad ram motsvarande 2 200 tkr.

Politisk viljeinriktning för 2019 med plan för 2020-2022

Nämndmål

Överförmyndarnämndens verksamhet är i hög grad lagreglerad och kopplingen till kommunövergripande mål koncentrerad till målområde Medborgare och Verksamhet.

Målområde: Medborgare

Kommunövergripande mål: Goda villkor för ett jämlikt, meningsfullt och hälsosamt liv

Nämndmål Beskrivning	Nämnd- Indikator	Källa	2016	2017	2018	Målvärde 2019	Målvärde 2020	Målvärde 2021	Målvärde 2022
Rätt medborgare får rätt stöd <i>Med bristande information och kunskap riskeras rättssäkerheten för personer som inte kan företräda sig själva. Med ökad kunskap hos anhöriga, vårdpersonal m.fl. kan rätt personer få rätt stöd och insats.</i>	Antal genomförda informationsinsatser	Manuell statistik				15	20	20	20
Rätt kompetens rekryteras och bibehålls till frivilliga uppdrag som god man och förvaltare <i>Uppdraget som god man och förvaltare blir allt mer komplicerat. Förutom mod och uthållighet krävs ständigt kunskapsinhämtning från många olika områden.</i>	Antal deltagare som genomgår utbildning eller deltar i erfarenhetsutbyte	Manuell statistik				90	100	100	100

Målområde: Verksamhet

Kommunövergripande mål: Hög servicenivå med ett gott bemötande

Nämndmål Beskrivning	Nämnd- indikator	Källa	2016	2017	2018	Målvärde 2019	Målvärde 2020	Målvärde 2021	Målvärde 2022
Huvudmännens rätt tas tillvara <i>För att inte huvudmännen ska lida rättsförlust ska ställföreträdarnas redovisning granskas skyndsamt utan avkall på noggrannhet och kvalitet</i>	Granskningsstatus för årsräkningar 31/8 (färdiggranskad eller begärd komplettering)	Verksamhetssystem samt manuell statistik				85 %	90 %	95 %	100 %

Målområde: Verksamhet

Kommunövergripande mål: Effektiva och hållbara arbetsmetoder

Nämndmål Beskrivning	Nämnd- indikator	Källa	2016	2017	2018	Målvärde 2019	Målvärde 2020	Målvärde 2021	Målvärde 2022
Ökad digital hantering av handlingar <i>Handläggningsprocessen baseras på underlag i fysisk form. Med ökad digitalisering kan svarstider förkortas och handläggningsprocesser effektiviseras.</i>	Antal e-tjänster					3	5	5	5

Ekonomi

Driftsammandrag

Nettokostnad Belopp tkr	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgetram enligt budget 2018 med plan för 2019-2021 (KF 2017-06-13)	6 616	6 616	6 616	6 616
Uppräkning för pris- och löneökningar				
Övriga tekniska justeringar				
Summa budgetram enligt budgetdirektiv	6 616	6 616	6 616	6 616
Ev justering resursfördelning demografi	-	-	-	-
Summa budgetram inkl justering resursfördelning	6 616	6 616	6 616	6 616
Nämndens förslag till budget inom ram				
Överförmyndarnämnden	530	530	530	530
Gode män och förvaltare, ej ekb*	6 086	6 086	6 086	6 086
Gode män, ekb*	0	0	0	0
Summa nämndens förslag till budget inom ram	6 616	6 616	6 616	6 616
Nämndens förslag till förändrad ram				
Gode män, ekb*				
Arvoden och ersättningar	2 172	2 172	2 172	2 172
Övriga kostnader	28	28	28	28
Summa nämndens förslag till förändrad ram	8 816	8 816	8 816	8 816
Budgetberedningens förslag till budgetram Budgetram enl budgetdirektiv inkl ev justering resursfördelning demografi				
<i>Specifikation förändringar av budgetramen:</i>				
<i>Summa förslag till förändringar av budgetramen</i>				
Summa förslag till budgetram				

ekb* = ensamkommande barn

Kommentar

Överförmyndarnämnden bedömer att två av nämndens verksamhetsområden kommer att kunna bedrivas med befintliga medel under 2019. Verksamhetsområdena som avses är *Överförmyndarnämnden* samt *Gode män och förvaltare, ej ensamkommande barn*. När det gäller *Gode män och förvaltare, ej ensamkommande barn* är huvuddelen av nettokostnaderna relaterade till arvoden och ersättning till ställföreträdare. Omfattningen av dessa kostnader beror bland annat på antalet godmanskap och förvaltarskap som tingsrätten beslutar, svårighetsgraden i uppdragen och

huvudmännens betalningsförmåga. Alla de nämnda faktorerna är utanför nämndens kontroll och således omöjliga att påverka. I föräldrabalken framgår att huvudmannen själv ska bekosta sin ställföreträdares kostnader, utifrån sin ekonomiska förmåga. I beräkningarna utgår nämnden från att 55 % av bruttokostnaderna täcks av intäkter från huvudmännen.

För verksamhetsområdet *Gode män, ensamkommande barn* gäller enligt lagstiftningen (Lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn), att överförmyndaren så snart som möjligt ska förordna en god man för en omyndig asylsökande person som kommer till Sverige utan förälder eller annan vuxen.

Under 2017 infördes nya ekonomiska förutsättningar för statlig ersättning för kostnader avseende ensamkommande barn (Förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.). Flera nämnder berörs av de nya schablonersättningarna och överförmyndarnämndens beräkningar grundas på en preliminär fördelning inom kommunen. I beräkningarna ingår också andra antaganden, så som antal barn som kommunen kommer att ta emot 2019, antal barn som får uppehållstillstånd, Migrationsverkets handläggningstid för att fatta beslut om asyl och antal barn som får en vårdnadshavare utsedd istället för god man. Ytterligare regelförändringar kommer under 2018 att begränsa möjligheten att placera ensamkommande barn i annan kommun än anvisningskommunen. I de fall andra kommuner placerar barn i Linköping, utgår nämnden från att överenskommelser kan tecknas som möjliggör fakturering av berörd kommun. Flera av ovanstående beskrivna antaganden är osäkra och följaktligen även verksamhetsrådets beräknade kostnader och intäkter. Nämnden kommer noga följa utvecklingen och återkomma till kommunstyrelsen om det visar sig att verkligheten avviker väsentligt från de gjorda antagandena.

I budgetförslaget för 2019 med plan för 2020-2022 bedömer nämnden att behovet av utökad ram motsvarar 2 200 tkr. Om den preliminära fördelningen av schablonbeloppen inom kommunen ändras kommer det också påverka överförmyndarnämndens behov av utökad ram.

Kommunövergripande mål med nämndmål och nämndindikatorer

Nedan redovisas en sammanställning över nämndmål inom respektive målområde. I sammanställningen nedan redovisas inte beskrivningarna till respektive nämndmål.

Målområde	Kommunövergripande mål	Nämndmål	Nämndindikator	Målvärde 2019	Målvärde 2020
Samhälle	Hållbar och trygg kommun				
	Attraktiv kommun				
	Starkt och mångfacetterat näringsliv				
	Stark röst – regionalt, nationellt och internationellt				
Medborgare	Goda välfärdstjänster med hög tillgänglighet	<p>Rätt medborgare får rätt stöd <i>Med bristande information och kunskap riskeras rättssäkerheten för personer som inte kan företräda sig själva. Med ökad kunskap hos anhöriga, vårdpersonal m.fl. kan rätt personer få rätt stöd och insats.</i></p> <p>Rätt kompetens rekryteras och bibehålls till frivilliga uppdrag som god man och förvaltare <i>Uppdraget som god man och förvaltare blir allt mer komplicerat. Förutom mod och uthållighet krävs ständig kunskapsinhämtning från många olika områden.</i></p>	<p>Antal genomförda informationsinsatser</p> <p>Antal deltagare som genomgår utbildning eller deltar i erfarenhetsutbyte</p>	15 90	20 100
	Jämlika välfärdstjänster				
	Hög egenförsörjningsgrad				
Ekonomi	Kostnadseffektiv verksamhet				
	Hållbar ekonomi				
Verksamhet	Hög servicenivå med god kvalitet	<p>Huvudmännens rätt tas tillvara <i>För att inte huvudmännen ska lida rättsförlust ska ställföreträdarnas redovisning granskas skyndsamt utan avkall på noggrannhet och kvalitet</i></p>	Granskingsstatus för årsräkningar per den 31 augusti (färdiggranskad eller begärd komplettering)	85 %	90 %
	Effektiv och hållbar verksamhet	<p>Ökad digital hantering av handlingar <i>Handläggningsprocessen baseras på underlag i fysisk form. Med ökad digitalisering kan svarstider förkortas och handläggningsprocesser effektiviseras.</i></p>	Antal e-tjänster	3	5
	Stark utvecklingsförmåga				
Medarbetare	Attraktiv arbetsgivare	God arbetsplatser	Total sjukfrånvaro		
			Andel tillsvidareanställda		
			Attraktiv arbetsgivare		
		Framgångsrikt chef- och ledarskap	HME		
		Chefsomsättning			
		Engagemang index			
	God och hållbar kompetensförsörjning	Nya vägar för (tryggad) kompetensförsörjning	Antal vakanta tjänster		
			Attraktion		
		Balanstal chefer Kvinnor Chefer med utomnordisk bakgrund			